

साझापुरा

राष्ट्रिय दैनिक

www.sajhakaranews.com

भीमफेदीको माण्डु हाईड्रोपावरमा शव भेटियो

हेटौडा, २८ साउन/मकवानपुरको उत्तरी क्षेत्रीय भीमफेदी गाउँपालिकामा रहेको माण्डु हाईड्रोपावरमा फेरी एक पुरुषको शव फेला परेको छ ।

आइतबार बिहान नामगर, वतन नखुलेको पुरुषको शव फेला परेको जनाइएको छ । जिल्ला प्रहरी कार्यालय मकवानपुरका डिप्युटी टास्कफोर्स कारकीर्मा अनुसार इलाका प्रहरी कार्यालय भीमफेदीको टोली घटनास्थल गएर अनुसन्धान गरेको थियो । गएको साउन २१ गते पनि सोही हाईड्रोपावरमा अन्दाजी १७ वर्षीया किशोरीको शव फेला परेको थियो । हालसम्म पनि किशोरीको नाम बरु बुझ्न सकेको छैन । भीमफेदी-८, माण्डुमा रहेको माण्डु हाईड्रोपावरमा यसअघि काठमाडौँबाट बगेर आएका शव भेटिने गरेका थिए ।

डेढ महिनादेखि प्रदेशसभा ठप्प, 'नागरिकका मुद्दामा सरकार अनुदार'

साझापुरा संवाददाता

हेटौडा, २८ साउन/बागमती प्रदेशसभा करिब डेढ महिनादेखि ठप्प छ । चालू अर्थिक वर्ष २०८०/८१ का लागि बजेट पारित गरेपछि प्रदेशसभा बन्द भएको छ ।

बजेट पारित नहुनुले दैनिक प्रदेशसभा बैठक सरकारले अत्यावश्यक कानून निर्माण गर्न नसकेको आरोप लाग्न थालेको छ ।

बजेट पारित नहुनुले दैनिक प्रदेशसभा बैठक सरकारले अत्यावश्यक कानून निर्माण गर्न नसकेको आरोप लाग्न थालेको छ । बजेट पारित नहुनुले दैनिक प्रदेशसभा बैठक सरकारले अत्यावश्यक कानून निर्माण गर्न नसकेको आरोप लाग्न थालेको छ ।

प्रदेशसभा बैठक तत्काल बोलाउन माग गरेको हो । नागरिक रोग, भोक र विपद्सँग खडिरहेको बेला सरकार मीन रहेको आरोप लागेको छ ।

मकवानपुरमा डेँगु संक्रमित बढ्दै

साझापुरा संवाददाता

हेटौडा, २८ साउन/मकवानपुरमा पहिल्लो हप्तादेखि डेँगु संक्रमितको संख्या निरन्तर बढिरहेको छ ।

जिल्लामा पहिलो २४ घण्टामा १२ जनामा संक्रमण पुष्टि भएको छ ।

तीन दिनमा प्रदेशभर १३ हजार पशुलाई खोप

साझापुरा संवाददाता

हेटौडा, २८ साउन/बागमती प्रदेश सरकारको कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयले अभियान सुरु गरेको तीन दिनमा १३ हजार पशुलाई खोप लगाइएको छ ।

अवरोध हटाएपछि त्रिभुवन राजपथ सञ्चालनमा

साझापुरा संवाददाता

हेटौडा, २८ साउन/हेटौडा-गौरीचौंला-काठमाडौँ जोडने त्रिभुवन राजपथको अवरोध हटाएर सञ्चालनमा ल्याइएको छ ।

अवरोध हटाएपछि त्रिभुवन राजपथ सञ्चालन हुने गरेको छ ।

हेटौडा आउँदै गरेको सुमो कुलेखानीमा दुर्घटना

साझापुरा संवाददाता

हेटौडा, २८ साउन/मकवानपुरको इन्द्रचोक गाउँपालिका-२ मा सुमो दुर्घटना भएको छ ।

दुर्घटनामा सुमो चालकको घातमा चोट लागेको थियो ।

सम्पूर्ण ब्राण्डका गाडी एकै ठाउँमा सम्पूर्ण सेवासहित

Himalayan Motors Pvt. Ltd.
हेटौडा, चौकीटोल, सम्पर्क नं.: ०५७-५९०३३३

कार वास मित्र/बाहिर, वायरिड मर्मत, A/C मर्मत तथा ज्याँस रिफिलिङ, सेन्सरसम्बन्धी समस्या कम्प्युटरबाट जाँचिने, केन्ट, पेन्ट, प्लाष्टिक/ज्याँस/इलेक्ट्रिक वेल्डिङ, टायर ब्यालेन्स, पन्चर र फेर्न काम मेरिशनबाट, इन्जिनसम्बन्धी सबै काम

Join IT Career in HCC

Admission Open +2

Science Management
→ Computer Science
→ Hotel Management
→ Business Studies

Law (English)

Bachelor Program
BSc. CSIT
BCA
BBS (T.U. Affiliated)

यस हेटौडा सिटी कलेजमा B.Sc.CSIT कार्यक्रम अन्तर्गत दोस्रो वर्ष तेस्रो छत्र (Semester) मा अध्ययनरतछत्र श्री दिनेश खरेलले त्रिभुवन विश्वविद्यालयद्वारा सञ्चालित प्रथम वर्ष प्रथम श्रेणीको परीक्षामा 89.8 प्रतिशत (500 पुनर्हिना 449 अंक प्राप्त) ल्याई नेपाल प्रथम हुन सफल हुनुभएकोमा हार्दिक बधाई तथा उत्तरोत्तर प्रगतिको कामना गर्दछौं ।

साथै, BSc. CSIT र BCA को 10 औं सत्रको (2080 Batch) लागि पञ्चेश्वरी प्रथम वर्ष प्रथम श्रेणीको (Entrance Preparation Class) सञ्चालन भइरहेको कुराको पनि सहर्ष जानकारी गराइन्छ ।

हेटौडा सिटी कलेज/जेनिथ
सम्पर्क : ०५७-५२६६६०, ९८५५०९४४४, ९८५५०७७४७, ९८५५०६७४३५

साझाकुरा

हाम्रो कुरा

सार्वजनिक यातायातमा जोखिम

हाम्रो सडकको बनावट एबम् दुरावस्था, भौगोलिक अवस्थिति, चालकको काबूबाहिरको परिस्थिति, चालकको हेल्चेकन्याइं, खराब मौसमका कारण सवारी दुर्घटना हुने गर्दछ । हाम्रो देश सडक दुर्घटना बढी हुने देशमध्ये पर्दछ । सडक दुर्घटनाका कारण अकालमा अस्वस्थ जनश्रमको क्षणभरमै श्रमी भइरहेको छ । क्षणभरमा कसैको घर उजाड भइरहेको छ । दुर्घटना न्यूनीकरणका लागि सबै उपयाहरु अकलम्वन गर्नुपर्छ, तथापी हामीले गर्ने सावधानी र खबरदारिले दुर्घटना न्यूनीकरण गराउन सकिन्छ तर, शुष्य हुन सक्दैन । दुर्घटना पश्चात यातायात व्यवसायीले घाइते तथा अंगभंगको सम्पूर्ण खर्च व्यहोर्नुपर्छ, मिलापत्रमा केही राहत रकम नदिई मिलापत्र हुन सक्दैन भने मृतकका परिवारमा पनि बीमावाहक थप रकम नदिई छुटकारा पाउन सकिन्छ । सवारी दुर्घटनामा परी ज्यान गुमाउनेको परिवारले मोटर बीमाबाट श्रमीपुर्तिवापत ५ लाख रूपैयाँ पाउने र घाइतेको उपचारखर्च जेजति भएपनि अधिकतम रु. ३ लाख बीमाले व्यहोर्ने नीति बनेको आज १५ वर्ष भइसकेको छ । १५ वर्ष अघिको र आजको मितिको ५ लाखको मूल्यमा कति अन्तर परिसको ? यसमा तत्काल राज्यको सम्वोधन हुनु जरुरी छ ।

शामगी दिनमा हरेक २ बर्षमा श्रमीपुर्ति रकम पुनरावलोकन गर्ने नीतिगत व्यवस्था हुनुपर्दछ । घाइतेको उपचार खर्चको पनि पुनरावलोकन हुन सकेको छैन । सवारी दुर्घटनाको उपचार खर्च अत्यन्तै महंगो छ । यातायात व्यवसायीले गभिर घाइतेको उपचार खर्च ५० लाख भन्दा बढी व्योर्नु परेको अवस्था छ । बीमाबाट आउने ३ लाख रूपैयाँले त्यो व्यवसायीलाई कति राहत देला ? सवारी दुर्घटनामा घाइते, मृत्यु जस्ता मानवीय श्रमी बहिरेक पनि सवारी, घरघटारलागायत मौलिक श्रमी हुने गर्दछ । सवारीधनीले त्यो तेलोपत्र भौतिक श्रमीको पनि दायित्व बोक्नु नै पर्छ । यस्तो परिवेशमा यो पेशा कसरी अधि बढिरहेको छ ? भने अध्ययन गर्ने हो भने जसोतसो व्यवसायीबाटै शुल्क उठाई सप, संस्था, समिति, कम्पनीले संचालन गर्दै आएको बास्केट फण्डले यो जेभिमलाई धानेका छन् । नेपाल सरकारले सवारी दुर्घटना पश्चात उत्पन्न हुने सम्पूर्ण जेभिम वहन गर्ने खालको बीमा पोलिसी तत्काल बनाउनु पर्दछ वा यो संभावना छैन भने बास्केट फण्ड संचालन गर्ने पाउने नीतिगत स्पष्ट व्यवस्था हुनुपर्दछ । सवारी दुर्घटनाको अंगभंग घाइतेतर्फको उपचार, श्रमीपुर्ति र कानुनी व्यवस्था कक्षाकालिमात्रो छ । श्रमीपुर्तिवापत पाउने ५ लाख रूपैयाँले के हुन सक्छ ? कतिमा वाचुन्जेल स्याहार सुसार र औषधिउपचार हुनसके खालको श्रमीपुर्ति रकम व्यवस्था वा वैकल्पिक उपायको खोजी गर्नु जरुरी छ । राज्यले पूर्णरूपमा अंगभंग वा थ्यारालाइसिन् भएको व्यक्तिको परिवारबाट कतिनमा १ जनालाई रोजगारी दिने व्यवस्था गर्ने हो भने पनि वैकल्पिक उपाय बन्न सक्छ । दुर्घटनामा संलग्न सवारीको दोष र गलतीअनुसार कारवाही हुनुपर्नमा साानो सवारी र ठूलो सवारी, अफ भनीपदो रोकौ राखेको ट्रक/बस्मा मोटरसाइडल आरर ठोक्किदा पनि ट्रक/बसलाई श्रमीपुर्ति तिर्न लगाइन्छ । सडक अतिक्रमण गर्ने र छाडा चौपाया छोड्नेहरुप्रति पनि प्रशासन कठोर हुन जरुरी छ । सवारी दुर्घटना हुने प्रमुख कारणहरु भनेको चालकको लापरवाही, चालकको गलत/खराब नियत, भ्रष्टाचार, काबूबाहिरको परिस्थिति, यात्रिक गडबडी, बाटोको दुरावस्था, खराब मौसमगायत कारण भए पनि हरेक दुर्घटनामा चालकवहकै अन्य पक्षको गलतिलाई कम अकलन गरिन्छ । दुर्घटनाका कारण अनेक हुन्छन् तर, सबै दुर्घटनामा चालकको लापरवाही देखाउने र कारवाहीका नाममा चालकलाई जेल पठाउने, चालकलाई धरोटी माग गर्ने जस्ता अत्याचारिक अभ्यासको अन्त्य हुनुपर्ने माग यातायात व्यवसायीले वर्षैदिखि उठाउदै आएका छन् । खासगरी वर्पातको मौसम र चाडपर्वमा बढी दुर्घटना हुने गरेका छन् । वर्पात र चाडपर्वमा बढी सावधानी अपनाउनुको विकल्प छैन ।

रामेशराम अधिकारी

विद्यमान नेपाली राजनीतिको चरित्रको मूल्यांकन गर्ने हो भने जतिका आधारामा चार थरि राजनीतिक शक्तिको उपस्थिति देखिन्छ- कर्मक, कर्मविन्द, राजा बन्ने र विजयको कर्म । चार थरि अथवा कतिपय समाजवादी, कर्मक साम्यवादी, कर्मक राजवादी र कर्मक वैकल्पिक । कुनै समय कर्मिण र कर्मविन्दले पनि राजा मानेका हुन् । राजा भन्नाले माओवादीका कारण राजा हुनुपर्नेको हो । माओवादी आन्दोलन आफूलाई साम्यवादी कर्मविन्द भन्न छोड्दैन, चाहे बलिष्ठकै दुर्गच्छक किन माने । एकजना डा बाबुराम महर्षी विकल्प खोजिरहेका देखिन्छन् । तर उनले खोजेको विकल्प कसका लागि हो कसलाई पाला छैन । राजावदीलाई मात्रै राष्ट्रवादी भन्ने हो भने फेरि बाँकी सबै रिसाउँदैन । विकल्प दिन्छ भन्दै तराजु बोकेर हिडेका त्यही मित्र युगिफिरी राजा बाहिन्छ भने ठाउँमा पुग्छे ।

अरु पुग्छे सामान्तीका शाहकै जन्मिदैं छन् जो आफूलाई विकल्पको राजनीतिक मार्गमा भएको दाबी गर्न थपि परेका । विकल्पको आवाज उठ्नु नै एक प्रकारले पुरानो राजनीतिक शक्तिको असफलता सिद्ध हुनु हो । कर्मिणसहित विजय छुटाइनुलाई भएपनि उसले अहिले आफ्नो घर फोरेको छैन । कर्मिणसहित आफ्नै समस्या छ । ५० टुक्रा भएको हर्षित्यता कर्मविन्दहरू एकले अर्कांलाई कर्मविन्द देखिन्छ । राजा मान्नेहरू राष्ट्रधर्मका ३ कदम अगाडि पुगिसके । सन्ध्याउन्दिखि निष्पर सारा विजयमा उपलब्ध हुनेछन् । राजाको छोटो राजा हुने, एकलाटी निर्माण हुने, प्रजातन्त्र कुण्ठन हुने, निरकुशाता हामी हुने भन्ने अर्को समूह विरोधमा उत्रिन्छ । बीपी र मदन भण्डारीलाई गानी गंठहरूसँग दोहोरी चल्छन् । हामी फेरि उही ठाउँमा उत्रिन्छौं । इतिहासमा पुग्दातिर कौन सैप्य माटोमा निश्चिन् छन् भने कसैले भुल्नु हुँदैन । नेपालको गौरव र नेपालको इज्जत विजयमा फेलाउनुहुने हो भने इतिहासमा बाँचेर पुरैदैन, व्यवारले निरन्तर जीवन्त बनाउनुपर्छ । सुरा गरेको यात्रा पुरा गर्नुहुने भने बलु अगाडि नै पर्छ । पछाडि फोर्नगरि नतयस्मा पुगिदैन ।

राजा र राजतन्त्रका अर्को संकरारत्मक पक्षहरू हुनसक्छन् तर पनि ०६/१३ विकल्प बोल्दै आइरुने । त्यसकारण आजको दिनमा हामीले विकल्पको पनि विकल्प, आधुनिकीकरण विकल्प सोच्नुपर्ने भएको छ । के राजाको शक्ति हामी शक्ति होइन ? के लोकतान्त्रिक शाक्ति, कर्मविन्द शक्ति र विकल्पमा आएका शाहकहरू हाम्रा शाक्ति होइनन् ? हाम्रा थ्यार गी र विनका थ्यार हामी बन्दु पर्दैन ?

अविभाजकको कण्डाले हुनुपर्नेको बालकबालको विचल्लोको तुलना अत्यन्तै हुनुपर्छ । हाम्रा समस्या, आवश्यकता, हाम्रो राष्ट्रिय स्वार्थ र हाम्रा प्रश्नहरूको एउटै उत्तर हामीले नै किटान गर्नुपर्छ । हाम्रो लक्ष्य र हाम्रो सार्का राष्ट्रिय कर्मविन्दहरू जतभन्दा पनि विज्ञात,

असीको चरित्र चित्र र विकल्पको मौलिक विचार

उपजात, महाजत भएर फैलिएका छन् । बाजेको पेडा र कर्मविन्द एउटै भएकोले असी कर्मविन्द विभिन्न, विभिन्नतरु बन्न बढी पनि देखिदैन । त्यसकारण यी सबैलाई कर्मविन्द भन्दा पनि भ्रान्तिट भन्दा अझुक् नहोसा । यी हुनुलाई पनि मानव कल्याणका लागि, नेपाल राष्ट्र र नेपालीको हितका लागि यो कसैले काम गरेनू त्यो हाम्रा लागि लीकार्य छ । यो सबैका हकमा लागू हुने कुरा हो तर कसैतिर जनविशयसहित देखिन्छ । धित्नु, हार्नु आकारमा साानो वा ठूलो कुनै नामरिक्तको जीवन्तमा कुनै अर्थ राखेको छैन ।

मदन भण्डारीले राजालाई शाक्ति मानेर नै राजा र कर्मविन्द छुट्टाइने शाक्ति हुन भन्नुका लागि । उनले राजालाई एउटानै कुरामा राजालाई श्रेयभाषक गरिन्छन् मानव चेतानवी दिएको लागि । दाबी केवलले श्रेयो प्रजातन्त्रका लागि बढाउने बीपीले राजालाई मेलमिलाप गर्नुपर्ने देवेका लागि । सन्ध्याउन्दिखि राजा लीकार्यका लागि । राजालाई आफ्नै पाटी बोधिएको छ भन्नुका लागि । अरु बचाउन राजा बाहिन्छ नै भने उजले देवेका लागि होला ।

तर आज देवावट राजाले शासनसत्ता त्याग गरेको पनि १५ वर्ष भइसकेको छ । यो १५ वर्षको बीचमा के त्यस्तो एउटा उपलब्धि भयो जुन राजाका कारणले हुन पाएको थिएन ? आशा बोकेर बाँचे, रोजगारी पाउन र बिदेश जाने क्रम रोकिने के २३६ वर्ष नै कुनैने हो त ? यो एउटा गम्भीर प्रश्न भने उठेको छ । त्यसो त राजा मानिनु ठीक थियो भने तर्क गर्ने हो भने अथवा अब फेरि राजा बाहिन्छ भने हो भने यहीले किन एउटाको त भने प्रश्न आफैमाथि उठ्छ । राजा आफै आउँदैन । उनलाई बल गरेर ल्याउनुपर्छ । कर्मिणसहित शाक्ति को भिन्ने कुन राजा ल्याउने भने अर्को प्रश्न अघिआउँछ । त्यसपछि राजा नमान्नेहरूलाई मिलेर गर्नु वा बल्ला निष्पर समाज पार्नुपर्छ हामी लान थाल्नेछौं ।

राजा र राजतन्त्रका अर्को संकरारत्मक पक्षहरू हुनसक्छन् तर पनि ०६/१३ विकल्प बोल्दै आइरुने । त्यसकारण आजको दिनमा हामीले विकल्पको पनि विकल्प, आधुनिकीकरण विकल्प सोच्नुपर्ने भएको छ । के राजाको शक्ति हामी शक्ति होइन ? के लोकतान्त्रिक शाक्ति, कर्मविन्द शक्ति र विकल्पमा आएका शाहकहरू हाम्रा शाक्ति होइनन् ? हाम्रा थ्यार गी र विनका थ्यार हामी बन्दु पर्दैन ?

अविभाजकको कण्डाले हुनुपर्नेको बालकबालको विचल्लोको तुलना अत्यन्तै हुनुपर्छ । हाम्रा समस्या, आवश्यकता, हाम्रो राष्ट्रिय स्वार्थ र हाम्रा प्रश्नहरूको एउटै उत्तर हामीले नै किटान गर्नुपर्छ । हाम्रो लक्ष्य र हाम्रो सार्का राष्ट्रिय

सङ्घर्ष के हुनुपर्ने निकै मजालीग मन्त्र हुनु जसरी छ । एक अर्कामा विश्वासको वातावरण हुनु जरुरी छ, तर्क कार्याकारी ठाउँमा यो पुगे पनि राजनीतिको राष्ट्रिय धर्म ताम्रभरोला । त्यसका लागि चार राजनीतिक शक्तिको छलिआएका प्रतिनिधिमण्डल सूचमा बनाउनुपर्ने हुन्छ । उपचरारीय राजनीतिक संघन भन्नु वा नै सुकै नाम दिनु, सरकार बढीका संघन नबढीसुक्नु । समाजवादी जसो पनि अधिकारिता साम्यवादी जसो पनि राजावादी जसो पनि र विकल्पवादी जसो पनि, फडु हेदा त्यो देखियो । हरेक निश्चयमा सबैको एउटै समन्वितसङ्कर्म सहमति गर्ने परि पाटीलाई जीवन्त बनाइयो ।

यसको अर्थ हो- नेपालमा मूलत: चार राजनीतिक शक्ति हुन्, सबैले राज्यमा स्थान पाएका छन्, कसैको प्रतिबन्धन छैनन्, कुनैले कुनैलाई निषेध गर्दैन, नेपालमा मौलिक राजनीतिक व्यवस्था बनेको छ भने सन्देश बिदेशमा फैलाउन सक्नु । अत्यन्त प्रतियोगिताको चिनवादी राजनीतिक परिपाटीलाई अन्त्य गरी विकल्पको सेवामुख्य राजनीतिक परिपाटी संचालन गराउनु । समग्र देशको बहुआयामिक विकासको मोडलमा छुट्टाछुट्टै गर्नु । साकार र प्रिय कार्यक्रम निर्माण गरेर निरानी गर्नु । लोकताण्त्रिक पद्धतिबाट इमान्दारिपूर्ण विकासमा प्रतिस्पर्धा गर्नु । नागरिकलाई सीप विकासउनु । समता अनुसरको काम दिनु छ ।

मान्छेलाई उर्जाकालीन र अनुशासित बनाउन सामोरो राष्ट्रिय सांस्कृतिक आन्दोलन चलाउनु । गर्नुपर्ने छ । १० वर्षे विनोदमात्र निष्पर लाग्ने हो भने एउटा हितकारी राष्ट्र प्रणालीलाई जीवित बनाउन सकिन्छ । तर एउटा पक्ष कसै नगरी मौल्यमूल्यले बाँचेरहेको छ । बीपिले एउटा काममा अहिले भरिरेका छन् । विचारी र बलियो बिदेश भागिरेको छ । के वही हो त ज्ञात साधन र अवसर को समानुपातिक र न्यायोचित वितरण ? वही हो त समाजवाद ? अर्कांलाई दोष देखाएको छ, गर्नुपर्ने काम कसैले केही गरेको छैन । हामी आफै गर्नु वा गर्नु सकिन्छ भने हो भने चार शक्तिका १/१ प्रतिनिधि एउटै टुलुमा बसेर कसैले समन्वित गर्ने ?

नागरिक समूह नबने देश समूह बन्न सक्दैन । हरेक नागरिकलाई चाडै समूह हुन्छ । के गरे हामी समूह हुनेछौं ? हामीले चाहेको समूह किस्तो हो ? यो कसैले कसैले चर्चा गरेको पाइँदैन । प्रत्येक नागरिकले घर, गाडी र बैंक ब्यलेन्चको चालना पुरा गर्नु समूह हो कि कसैमा विहाल बेल्की आरम्भले पेट पुजा गर्ने पाउनु समूह हो ? समूहिको आधार हाम्रो उर्भ भूमि हो जहाँ कसैकै उपरिका छौ । समूहिको आधार हाम्रा गरीहरु हुन्, जुन पयाल उपायगतसमेत गरेका छैती । समूहिको आधार हाम्रा अङ्गहरु हुन् जहाँ हरेक वर्ष अगो लाग्ने देखेको छौ । समूहिको आधार हाम्रा अङ्गिद्वी हुन् जुन विचारधीलाई चिनारके छैती र तिनी युवा हाम्रो समूहिका आधार हुन् जो दैर्घक हजारौको संख्यामा बिदेश गइरहेका छन् ।

राज्यको आह्वानमा नागरिक ज्यान दिन तयार हुन्छ तर त्यो विश्वास राज्यले जित्न सक्छ ? राज्यको अथवा कमजोर भएकोले मेरो अथवा कमजोर भएको हो भनेर नागरिक चित्त बुझाउनु छ तर राज्य किन कमजोर छ ? नागरिकले राज्यको उपस्थिति कसरी महसूस गर्छ ? जागरणको राष्ट्रिय भाव अगवर्न गर्नुछ भने राज्य र नागरिकका बीचमा सम्बन्ध सुधार

हुन जरुरी छ । राज्यलाई रोग हुने राजनीतिक दलको चिन्तनामा सुधार हुन जरुरी छ । कर्मचारी प्रशासनको पुरानो शैली बदलिनु अनिवार्य छ । पुरानै बुरीको कर्मचारी प्रशासनले सेवा दिने हो भने अन्तर्गत व्यवस्था आएपनि कसैलाई सुधिया हुँदैन । निवामती कर्मचारीलाई कतारमा नियुक्त गरी पस्न णामती हटाउन सके राज्यले अर्कै गति लिनेछ ।

कुसीमा हकिम बनाएर राख्ने होइन, कर्मचारीलाई जागिरीको भार नेभत गर्ने र कार्यक्षमता दीर्घने गरी प्रोत्साहन गर्नुपर्छ । भर पूर काम दिन सक्नुपर्छ । प्रविधि, वातावरण र सुधियामिदी समाज निर्माण गर्नु नै सकेको दायित्व हो । कर्मचारीगतमा तेलुव र बिजयवार नागरिक प्राप्त गर्न आवश्यक सुधार अनिवार्य दन र नेताले पनि सवाउन जरुरी छ ।

शाक्तिलाई श्कीकरण गर्नुपर्छ । शाक्ति स्थान पाउनुपर्छ । एउटै व्यवस्थामा सबै पक्ष अटाउनुपर्छ । जुनसुकै बेला इज्जत हुन सक्ने खाराबाट बेतैमा सबै सचेत रहनुपर्छ । अथवा बढिबढि परेपरमा अथवा परिर्वतनको बाधक हुन्छ । हाम्रा लागि हामीले नै बहाको हाम्रो साकार कार्यक्रम हाम्रो विकास बन्न सक्छ । हामीले सबै एउटै विकल्प हुन्छ त्यो विकल्प भनेको कर्मिण कर्मविन्द राजवादी र वैकल्पिक शक्तिका १/१ प्रतिनिधिबाट खोजिने विकल्प हो ।

प्रकृति धर्म नै मानव सृष्टिको दीर्घकालीन धर्म हो । यसकै आधारमा मानव विश्वासहरूको एकरा समग्र छ । कसैको एकाकी बन्नु र कुनैले सर्वोदयकारी प्रणाली संचालनमा आउन सक्दैन । सृष्टाकारको महिमा प्रगामी कसैले एककाली चाम्तकारिक रूपमा न्माउने कुरा पनि होइन । देश केकेले बनेको छ, तिमलाई जोगानउन सके देखे जोगिने हो ।

भूगोल मात्रै राष्ट्र होइन । देश त जनसंख्या पनि हो । हाम्रो जनसंख्या हामीले जोगानउन सकेती । देश भ्याा पनि हो हामीले हाम्रो भाषा बोल्न जानैती । देश संस्कृति पनि हो, हामीले हाम्रो संस्कृति संरक्षण गर्न सकेती । हामीले हाम्रो अर्थिक मेरुपट्ट परेटन कसैले बनाउने ? कृषि परेटन, वन तथा पहाड परेटन, हिमाल र नदी परेटन, ग्रामिन् तथा संस्कृति परेटनस्ता विषयमा हाम्रो हाम्रो कसैले नबने ? आफूमात्रै सत्तामा टाडिदिने निःशुद्धिने मुलुकमा चारण आउँदैन । आजको विश्व मानवमा अङ्ग खोजिरहेको छ । हामी अपराधी र एउटापार्टी खोजिरहेका छौ । बलरकाल र थ्यार खोजिरहेका छैती । कमसेकम खोज्न पड्नु र्छु कुटा होसा । के अपराधी खोजेर भैयो समूह अउर्छ ? सम्भावना खोजुपर्दैन ? कसैको र पापी भिन्ने देहा बन्नु र ? असन विचार भाएका एक सिता खोजेर जिम्मेवारी दिएपुर्ति ?

नेपालका राजनीतिक शाहकहरूलाई पूर्वाधार र पछारता नसिक्काले फरक फरक ढंगले विमान्ता प्रस्तिका आधारमा अपनाएबाहेक खात्ते विमन विमन देखिन्छन् । नाम र कथित विचारिक चरित्रका आधारमा सबै विमन देखिन्छन् । बीपीकरण गर्दा वाद र व्यवस्थाका आधारमा पनि गर्न सकिन्छ तर यहाँ वचनका भन्दा पनि होलसेकमा दलको नामकरण गरिएको छ । जससम चार शाहकहरूको नामकरण गर्नुको खोजी गर्नु छैनन् वा विकल्प बन्ने छैनन् तबसम्म नामकरण चलि नै रहने हो । ती चार शाक्ति हुन्- नेपाली भाषेस पाटी, नेपाल भ्रान्तिट पाटी, यात्रप्रा र राष्ट्रिय कोरतन्त्र ।

(साभार:अनलाइन्सबर)

अस्थिरतासँगै बरालिएको जनमत

राजेन्द्र किराती

पछिछले समय नेपाली राष्ट्रिय राजनीति अकल्पनीय रूपमा विभोलिएको छ । यो आत्मकेन्द्रित स्वार्थ स्वार्थको चक्कमृहमा युगिरोको छ ।

परिणामत: यसले राजनीतिक मूल-मान्यता र यसप्रतिको इमान-जमान, प्रतिष्ठा र विश्वास युमाडै गएको देखिन्छ । आस्था र भरोसा ढल्दै गएका छन् । राजनीतिक कमाण्ड, नेतृत्व र पथ प्रदर्शन सबै भइगोल बन्दै गइरहेको छ । अर्थात् राजनीति भनेको सिद्धो समाजको नेतृत्व गर्ने मूल अवयव हो, जुन विकट र विसङ्गत बन्दै गइरहेको छ । यो हामी नेपालीका लागि दु:खद विडम्बनाको कुरा हो ।

वस्तुत: यसले सहीलाई सही र गलतलाई गलत भने वलुवली संस्कृति मेटाइँ गएको छ । स्वार्थकै आधारमा मास सही र गलत विन्यास हुन थालेको छ । सकारात्मक सोच हराउँदै गएको छ भने नकारात्मकान्द्रा समाज निर्देशित गइरहेको छ । आलोचनात्मक दृष्टिकोण लगभग शून्यको स्थितिमा रहेको छ । एकले अर्कोलाई निरपेक्ष निषेध र निरपेक्ष समर्थन गर्ने क्रम बढिरहेको छ । स्वार्थ मिलेमा गलत पनि सही र स्वार्थ बाहेकमा सही पनि गलत भन्ने प्रवृति मिलाइरहेको छ । यसले अन्त: मास सही

अर्थ सबै गलत भने भाष्य निर्माण भइरहेको छ । अन्तत: यस्तो रवैयाले सही र गलत उल्टै हुने खतरा बढिरहेको छ । उच्चतन पतन, समर्थन विरोध र लोकप्रिय असोकप्रियको पारो क्षण-क्षणमा घटवट भइरहेको छ । अर्थात् यसको किन भइरहेको छ ? यस सन्दर्भमा यहाँ चर्चा गरिएको छ ।

सिद्धान्तवादी अस्थिर राजनीति
सर्वभौमता: खास मानव समाजलाई दिशानिर्देशा गर्दै नेतृत्ववादी भूमिका निभाउने विज्ञान नै राजनीति हो । राजनीति भनेको निश्चित विचार, सिद्धान्त र दृष्टिकोणद्वारा निर्देशित हुन्छ । यसको निश्चित लक्ष्य वा नान्त्य हुन्छ, जुन प्रतिकका लागि निश्चित राजनीतिक प्रकृतिमा प्रभावान्दने गरिन्छ । यो संगठित र योजनाबद्ध मान हुँदैन यनको आ-आफ्नै सिद्धान्त, दृष्टिकोण, विचार र कार्यविधा हुने गर्छ । मानव समाज कस्तो बनाउने भनेर सप्त सांघिक कोरिएको हुन्छ । त्यसलाई प्रतिष्ठाका लागि आन्दोलनको स्पष्ट कार्यक्रम र कार्ययोजना माथि उत्रिन्छ । सर्वथा आन्दोलन र चुनाव आन्दोलनको प्रकृतिबन्सी माए पनि स्पष्ट धाका बोकेर संगठित रूपमा जनतामा जाने भने हुन्छ ।

हाम्रो राजनीतिको सिद्धान्त र दृष्टिकोणले नेतृत्व गरिरहेको छैन । सिद्धान्त र विचारलाई बेकार भन्न चाँहििएको छ । यो

दु:खद कुरा हो । यहाँ कसको विचार सही र कसको गलत भनेर विश्लेषण गरिदैन । कुन पार्टीको राजनीतिक दृष्टिकोण, कार्यविधा र कार्यक्रम के हो भनेर विज्ञाना राख्नुको औचित्य समान हुँदै गएको छ ।

पार्टीको विज्ञान र राजनीतिक दस्तावेजहरू अध्ययन गरेर धारणा बनाउने गरिदैन । सार हेरेर प्रतिक्रिया दिनुभन्दा पनि रूपवादी सीन्दर्यमा छुचिक्कर अधिगतहरू निर्माण गर्ने क्रम बढिरहेको छ । परिणामत: अहिलेको उपभोगवादी युगमा राजनीतिक दस्तावेज होइन, टिकटक, युट्युब र फेसबुक लाइभहरूमा बडिआएका भावना हेरेर समर्थन र विरोधको लक्ष्यगरेखा कोनै थासिको छ । पंच सेकेन्डको टिकटक नै सबैको भाएको छ । चोटिनो, पोचिनो र स्वास्तिनु बनाइ बरिपरि भावना केजीकरण हुन थालेको छ । तब सिद्धान्त र दृष्टिकोणविनाको राजनीति अस्थिर, अस्थायी र इमोसनल हुने गर्छ । आज हामी यीको निम्ति बेचिरहेका छौ । **बर्दास्थितको अज्ञानता**
वस्तुत: सबै जनमत सही नै हुन्छ भन्ने हुँदैन, तर परिपरीत समाजले जित्ने पनि सकारात्मक वा अग्रगामी जनमतको अपेक्षा राख्छ । यसरी जनमतको सही र गलतपनाको निर्धारक भनेको सिद्धान्त र दृष्टिकोण नै हो । आम मनोविज्ञान र भाष्य निर्माण हुने भनेको

विचारले नै हो । विचारद्वारा निर्देशित अक्षयगाहक उत्पादनमुखक, टिककार र भरपर्दो हुने गर्छ । अर्थात् सिद्धान्तद्वारा प्रशिक्षित मनोविज्ञानक टुटै हावबारीमा पनि इगममाउँदैन । भाष्यहरू त्यतिकै मेटाउँदैन । त्याग, तपस्या र अतिदम त्यतिकै भईदैन । विचारद्वारा निर्देशित जनमत सीतासलभै उमिडरहन्छ सिधिमिति हुदैन ।

निश्चित लक्ष्य प्राप्त नभएसम्म दशको मात्र होइन, सयौं वर्षसम्म लक्ष्यमा अविचल सागिर हुन्छ । जुन समाजमा सिद्धान्त र विचारले नेतृत्व गरिरहेको छ, त्यसै जनमत पनि परिपक्व हुन्छ, तर राजनीतिक दृष्टिकोणको न्यायमनागतको जनमतले सिद्धिनिष्ठा विज्ञान र रूपव्द बदलिन्छ । यसै संबेदनशीलताकै कारण अर्धिकने र बराबिती काम भइरहन्छ । भद्रिकएफको जनमतको अन्तर्व्यामी दीर्घकालिक चरित्रको कल्पना गर्ने सकिन्छ । संस्कटको सामना गर्ने क्षमता पनि हुँदैन । त्यसैले आज नेपाली राजनीतिमा सिद्धान्त र दृष्टिकोण असाध्यै ल्हाकनु सिकेको छ । तब जनगहक विचारिक राजनीतिक समाजद्वारा निर्देशित हुँदैन । यहाँ सिद्धान्त अध्ययन गरेर, दस्तावेज पढेर, इतिहास हेरेर, कार्यक्रम फुकेर अनि उद्देश्य मिरेर जनमत बढ्दैन । यहाँ त स्वार्थगत राजनीतिमा सामाजिक सञ्जालमाफँड भइरन बनाइएका निश्चयो विन्यनको नसा र स्वादमा धारणा बन्ने गर्छ ।

बाँकी पृष्ठ-३...

महत्वापूर्ण टेलिफोन नम्बरहरू	
मन्त्रालान्तर	प्रहरी
प्रहरी कन्ट्रोल:	१००
जिल्ला ट्राफिक:	५२०५९९
बडा प्रहरी:	५२०२९९
पशुपतिनगर इलाका:	५२०५९६
पान्डु इलाका:	६२०५४७
महान्द्रा इलाका:	९६५१०९०१
इलाका फापरवादी:	९११९६०
इलाका भीमफेदी:	९११५६२
इलाका टिम्रन:	९६५११९३६
सीकोटाल चौकी:	९७५२४१५२०१
चिस्वाड चौकी:	९१२०००
चौसडा चौकी:	९६५४००४९०५
नेवाररामनी चौकी:	९७५४०००२९९
फाल्गु चौकी:	९६५४०९३३६
परमपेच्छरी चौकी:	९६५४०९१७७९

भौतिक पात्रो	
भौतिक वि.सं.	२०८० साउन ३० गते मंगलबार १५ आषाढ २०२३ । चतुर्वेदी, औषिक श्रावण कृष्णपक्ष ।
अन्तमा	११:५३ ते.सं. । सुवीदेव ५:३२, सुर्वालि ६:४० ।

आजको साक्षिफल	
मेघ	: विद्यायीका लागि साम्बादायक
सुष	: सम्मानित काम हुनेछ
सिधुल	: धार्मिक काममा खिच बढ्नेछ
कर्मक	: काममा एकसुता आउनेछ
रिश	: यात्राबाट लाभ हुनेछ
कट्या	: धनको समस्या पार लाग्नेछ
तुला	: दिन राम्रोसँग बित्नेछ
वृषिधक	: चोट लाग्ने सम्भावना देखिन्छ
धनु	: चिन्ता, भय र आशंका बढ्नेछ
मकर	: सन्तोष र प्रतिष्ठा मिल्नेछ
वक्रभ	: काममा प्रगति हुनेछ
मीन	: व्यापारमा लाभ हुनेछ

